

Артем Онкович,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри PR і журналістики,
Київський національний університет культури та мистецтв,
ORCID ID 0000-0001-9493-9104,
ioj@ukr.net

Ганна Онкович,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри іноземних мов та
соціально-гуманітарних дисциплін,
ПВНЗ «Київський медичний університет»,
ORCID ID 0000-0001-9493-9104,
onkan@ukr.net

Ольга Ляліна,
старший викладач кафедри іноземних мов та
соціально-гуманітарних дисциплін,
ПВНЗ «Київський медичний університет»,
ORCID ID 0000-0001-9493-9104,
olgalialina@gmail.com

ВІКІДИДАКТИКА: ТЕМАТИЧНІ ВІКІУРОКИ – ШЛЯХ ДО НОВОЇ ОСВІТИ

У статті проаналізовано сутність, особливості й ознаки нового різновиду занять – вікіуроків. Дослідники вирізняють їх від інших уроків із залученням інтернет-джерел. Ідеться про використання матеріалів Вікіпедії з освітньою метою. На основі аналізу наукової та методичної літератури виокремлено різновиди уроків з опертям на вікіджерела, запропоновано визначення поняття «вікіурок». Авторами пропонується комплекс занять, спрямованих на розвиток медіаосвітньої і соціокультурної компетентностей студентів. Зазначено, що найбільш популярною формою освітньої роботи з опертям на Вікіпедію є вікітренінги й вікімарафони, які допомагають оволодіти навичками написання і редагування статей до Вільної енциклопедії, яка твориться майже 300 мовами. Вони набувають поширення в різних освітніх та бібліотечних установах. У деяких закладах таке навчання проходить у вигляді гурткової роботи. Педагоги-новатори успішно використовують вікіджерела, інтегруючи їх в освітній процес на заняттях за шкільною програмою. Успішно реалізують навчальні можливості Вікіпедії й викладачі вишівських дисциплін. Така колективна робота в аудиторії об'єднує студентів, котрі виявляють підвищений інтерес до нових джерел знань за навчальною програмою і прагнуть фахового удосконалення як під час навчання, так і після. У групах іноземних студентів особлива увага приділяється інтернаціональному характеру роботи з вікіджерелами, де студенти мають можливість відпрацювати необхідні мовні навички роботи з опертям на сучасні інформаційні технології. Автори акцентують увагу на освітніх резервах вікіджерел для подальшого їх використання. Головна увага приділена розкриттю освітніх можливостей Вікіпедії при організації роботи з інтернет-ресурсами.

Ключові слова: медіаосвіта, медіадидактика, медіадидактика вищої школи, вікідидактика, вікіпедія, вікіурок, тематичний урок, інтернет-ресурс, соціальна мережа.

Артем Онкович, Анна Онкович, Ольга Ляліна. Викидидактика: тематические викиуроки – путь к новому образованию

В статье проанализированы сущность, особенности и признаки нового вида занятий - викиуроки. Исследователи выделяют их среди других уроков с привлечением интернет-источников. Речь идет о викидидактике - использовании материалов Википедии с образовательной целью. На основе анализа научной и методической литературы выделены разные виды уроков с опорой на Википедию. Авторы предлагают комплекс занятий, направленных на развитие медиаобразовательной и социокультурной компетенций студентов. Отмечено, что наиболее популярной формой образовательной работы с опорой на Википедию, являются викитренинги и

викимарафони, які допомагають оволодіти навичками написання і редагування статей в Свободній енциклопедії, яка сьогодні має більше 300 мовних розділів. Такі заняття набувають популярності в різних освітніх і бібліотечних закладах. В деяких закладах таке навчання проходить у формі клубної роботи. Шкільні педагоги активно використовують вікіджерела в освітньому процесі. Успішно реалізують навчальні можливості Вікіпедії і викладачі ВНУ. Колективна робота в аудиторії об'єднує викладачів і студентів, які проявляють підвищений інтерес до нових джерел знань і прагнуть до професійного вдосконалення. В групах іноземних студентів особливу увагу приділяють міжнародній особливості роботи з вікіджерелами, коли студенти мають можливість опрацювати необхідні мовні навички, покладаючись на сучасні інформаційні технології. Авторами акцентується увага на освітніх можливостях Вікіпедії при організації роботи з інтернет-ресурсами.

Ключові слова: медіаосвіта, медіадидактика, медіадидактика вищої школи, вікідидактика, вікіпедія, вікіурок, тематичний урок, інтернет-ресурс, соціальна мережа.

Hanna Onkovych, Artem Onkovych, Olga Lialina. Wikididactics: Thematic Wikilesson – a way to new education

The article analyzes the essence, aspects and features of a new type of studies – wikilessons. Researchers distinguish them from other forms of classroom studies by using online resources. It goes about using Wikipedia materials for educational purposes. Based on the analysis of scientific and methodological literature types of lessons supported by Wiki resources are identified, the definition of the concept of "wikilesson" is proposed. The authors offer a set of classes aimed at the development of students' media literacy and socio-cultural competencies. It is noted that the most popular form of educational work based on Wikipedia is Wikitraining and Wikimarathons which help to master the skills of writing and editing articles in the Free Encyclopedia created in more than 300 languages. They are disseminated in various educational and library institutions. In some institutions such trainings take place in the form of a club or group work. Innovative teachers use Wikiresources successfully integrating them into the educational process in school curriculum classes. University professors successfully implement the educational opportunities of Wikipedia as well. Team work in the classroom environment unites students who show an increased interest in new sources of knowledge under the curriculum and aim at professional development both during training and after it. In groups of foreign students special attention is paid to the international nature of working with Wikiresources where students have the opportunity to develop the necessary language skills using modern information technologies. The authors emphasize the educational reserves of Wikisources with the purpose of their further use. The main attention is paid to revealing the educational opportunities of Wikipedia when organizing work with Internet resources.

Key words: media education, media didactics, higher education media didactics, Wikididactics, Wikipedia, Wikilesson, thematic lesson, Internet resource, social network.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями. Вікіпедія (www.wikipedia.org) – це найбільша та найпопулярніша енциклопедія в світі. Вона електронна, безкоштовна для будь-якої мети і вільна від реклами. Вікіпедія містить понад 47 мільйонів статей, написаних добровольцями 299 мовами світу, і її відвідують понад 50 мільйонів унікальних користувачів щодня, що з квітня 2017 зробило її п'ятим за популярністю сайтом у світі. Це спільне творіння, яке останні 19 років доповнювалось і редагувалось мільйонами людей: кожен може змінити її в будь-який час. Вона стала найбільшою колекцією загальних знань у людській історії [6].

Ідеї вікіуроків буквально носилися в освітньому просторі, адже з'ява такого корисного майданчика, як Вікіпедія, не могла пройти непоміченою і не нашоувхнути педагогів на творчий пошук. З огляду на їхній досвід і для його поширення в соціальній мережі Фейсбук було створено сторінки «Вікідидактика». «Вікіпедія в школі», «Вікістудія». На той час уже користувалися популярністю такі заходи, як вікітренінги, вікімаштри, вікімарафони, під час яких у різних установах проводились уроки творення Вікіпедії з метою навчити загально написання й редагування статей до вільної енциклопедії. Такі вікіуроки стали вже традиційними, їх об'єднує парасолькове поняття «вікідидактика» – використання Вікіпедії з освітньою метою [18–22; 25]. Під час їхнього проведення в різних куточках держави проходять вікімарафони, на яких висвітлюються такі теми, як: Критерії енциклопедичної значущості; Створення нової статті. Способи. Спосіб, структура, вікірозмітка, категоризація, прив'язка до статей іншими мовами; Створення ланок і виносів. Ілюстрування. Авторське право. Дозволи на тексти та зображення інших людей та ін. [27]. Пізніше на допомогу

освітянам прийшли вебінари. Вікіуроки з'явилися в інформаційному просторі завдяки відеозаписам педагогів Валентини Кодоли й Андрія Гриценка. Першими, хто почав проводити вебінари з написання і редагування статей до Вікіпедії, стали Валентина Кодола з Черкащини й Олег Куц із Полтавщини.

Аналіз основних досліджень і публікацій із зазначеної проблеми. 15 грудня 2018 року група дописувачів до української Вікіпедії під час вікісесії «Розвиток Освітньої програми Вікіпедії» активно обговорювала проблеми, закладені в Освітній програмі. Потенційні її учасники – шкільні педагоги. На цій вікісесії було проголошено шкільні курси – Історія України, Всесвітня історія, Право, Географія, Біологія, Хімія, Алгебра, Геометрія, Зарубіжна література, Інформатика, – до яких мали долучитися розробники вікіуроків, виокремлено технічні потреби [26]. Тоді ж обговорювалися пропозиції щодо визначення самого поняття «вікіурок»: Інтерактивний шкільний урок, ключовим аспектом якого є робота із аналізу матеріалу та/або редагування Вікіпедії чи її сестринських проєктів (пропозиція Антона Процюка); Інтерактивне навчальне заняття, яке передбачає використання Вікіпедії та її сестринських проєктів з дидактичною метою із можливістю редагування цих проєктів (версія, вироблена під час вікісесії); урок із використанням ілюстрованих матеріалів; урок із практичними завданнями з вікіресурсами на уроці / домашнє завдання; урок з редагування. Сукупність вікіуроків за один навчальний рік з однієї навчальної дисципліни мала складати Вікікурс [26].

До того над посібником «Вікіпедія в школі» працювала творча група вчительки з Черкащини Валентини Кодоли, завдяки якій в освітньому просторі з'явилось наше поняття «вікідидактика». У цьому посібнику мали бути представлені практичні напрацювання українських педагогів щодо використання вільної енциклопедії в освітньому процесі. Приклади вікіуроків і вікіпроєктів із низки шкільних дисциплін у 2017–18 рр. було опубліковано в «Інформаційному збірнику для директора школи та завідувача дитячого садка» [2; 8; 10–15], інших виданнях, а також представлено на кількох, в тому числі – міжнародних – конференціях [2; 15; 21]. Наприкінці минулого року на міжнародному науково-практичному семінарі «Інновації та традиції у мовній підготовці іноземних студентів» у Харкові, а цього року – в Києві, на Всеукраїнській науково-практичній конференції до 125-річчя від дня народження М. Т. Рильського «Соцікомунікативний простір України: історія та сьогодення», було озвучено ідею використовувати латиномовну Вікіпедію на заняттях з латинської мови у виші. Йшлося й про те, що подібні заняття можуть бути корисними в освітніх закладах, де вивчають латинь [23; 24]. Це один із прикладів використання Вікіпедії на заняттях із конкретної навчальної дисципліни у вищій школі.

Мета статті – привернути увагу педагогічного загалу до освітніх можливостей Вікіпедії, виділити не вирішені раніше аспекти загальної проблеми з розвитку вікідидактики.

Завдання статті: схарактеризувати освітні можливості Вікіпедії; простежити історію використання мовних розділів Вікіпедії в освітньому процесі; звернути увагу на різні типи вікіуроків; запропонувати новий тип вікіуроків на заняттях з української мови в негуманітарних вишах і вікіурок до Дня рідної мови в аудиторії іноземців, котрі вивчають українську мову.

Виклад основного матеріалу з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Вище ми назвали кілька форм освітніх занять з написання і редагування статей до Вікіпедії. Другий рік поспіль до таких вікіуроків в рамках вікімарафону підключалися й у Київському медичному університеті. Цей навчальний заклад – велика інтернаціональна сім'я, де навчаються студенти з 56 країн світу. Вони також долучаються ще до одного різновиду вікіуроків – з історії і сьогодення Вікіпедії.

На сьогодні маємо кількох дописувачів до вільної енциклопедії, котрі уважно стежать за процесами «навколо», узагальнюють їх, порівнюють. Серед таких авторів – В. Білецький, А. Бондаренко, Є. Букет, Ю. Пероганич [4; 5; 6; 27]. Наприклад, від них ми дізнаємося про те, що «Відкрита 15 січня 2001 року англomовна Вікіпедія була першою вільною енциклопедією в Інтернеті й на двадцятому році свого існування залишається найбільшим мовним розділом Вікіпедії у світі. Цьому сприяє як велика кількість людей, для яких англійська є рідною, так і те, що англійська де-факто є мовою міжнародного спілкування. За статистикою, 39,3% редагувань англійського мовного розділу здійснюється з території США, 16,2% – Великої Британії, 6,2% – Канади, 5,1 % – Індії, 4,1% – Австралії. Тоді як, наприклад, 90,9% редагувань української Вікіпедії здійснюється з території України» (Є. Букет). Або: «Ми порахували статистику і побачили ось так найкращу українську десятку (йдеться про статті в українській Вікіпедії за рейтингом): Україна, Тарас Григорович Шевченко, Київ, Іван Франко, Леся Українка, Друга світова війна, Київська Русь, Львів, Перша світова війна, Німеччина. Деякі статті є популярними постійно. А. Бондаренко зазначає, що у кращій сотні статей стабільно перебувають 22 статті – про Україну та населення України, Київську

Русь і Галицько-Волинське князівство, про міста Київ і Львів, про видатних діячів минулого – Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесю Українку та Богдана Хмельницького, про країни світу – Німеччину, Європейський Союз і Велику Британію, Польщу та Францію, про історичні події – Першу та Другу світові війни й Чорнобильську катастрофу, а також статті “Білки”, “Бароко”, “Інтернет”, і, звичайно, “Українська мова”. Деякі статті навпаки з’являються в топі, а потім відходять. Так, до 2014 року в першій десятці неодмінно фігурувала стаття про соцмережу “Однокласники”, але, як тільки до неї закрили доступ, вона зникла з рейтингів. Натомість, починаючи з 2014-го, популярними є статті про війну на сході України, а з 2019-го несподівано на 3 місце вийшла стаття про перехід церковних громад до ПЦУ [5].

Щомісячні, щорічні аналізи-підсумки, проводить один із ветеранів Української Вікіпедії Юрій Пероганич. От, наприклад, підрозділ «Активність» у його дослідженні в грудні 2019 року: Число редагувань на початок місяця: 26 656 тис., на кінець місяця: 26 917 тис. За місяць зроблено 261 тис. редагувань, що на 47 тис. редагувань більше (+21,9 %) ніж у цьому місяці рік тому. У 2019 році зроблено 2 812 тис. редагувань проти 2 390 тис. у 2018 році (+17,6 %). 3106 зареєстрованих користувачів здійснили якусь дію за останній місяць. Це на 6,3 % більше ніж у грудні 2018 року. 756 користувачів за місяць здійснили 10 і більше редагувань (+7,0 % до минулого року), в тому числі 218 користувачів – 100 і більше редагувань (+12 користувачів до минулого року), у тому числі 30 користувачів – 1000 і більше редагувань (-1 до минулого року). Понад 3000 редагувань зробили 5 користувачів (як і минулоріч): Молоде вино (3590), Vity ОКМ (3421), Ehlla (3315), Леонід Панасюк (3254), Стефанко1982 (3125). За місяць зроблено 11953 патрулювань (-22,4 % до грудня минулого року), з них 1200 патрулювань зробив Mykola7, 891 – Xsandriel, 732 – Goo3 (Ю.Пероганич).

Чималий досвід використання Вікіпедії в освітньому процесі накопичений в різних країнах. Заняття з аналізу подібного досвіду також може бути різновидом вікіуроків. От, наприклад, Гіл Домінгес і Карла Тейшейра Лопес у статті *Characterizing and comparing Portuguese and English Wikipedia medicine* (Характеризація та порівняння португальських та англійських статей Вікіпедії, пов’язаних із медициною), опублікованій у травні 2019 року [8], зазначають, що «Вікіпедія – найбільша он-лайн спільна енциклопедія, що містить інформацію з безлічі полів, включаючи медицину», «Вікіпедія є одним з найбільш відвідуваних сайтів читачами, які шукають інформацію з цієї теми», «Велика залежність Вікіпедії від цього виду інформації спонукає до дослідження якості її статей», «у роботі ми оцінюємо та порівнюємо якість статей, пов’язаних з медициною, в англійській та португальській Вікіпедіях, для цього використовуємо такі показники, як повноваження, повнота, складність, інформативність, послідовність, валюта та мінливість, а також вимірювання, що стосуються домену, для того, щоб оцінити та порівняти якість статей, пов’язаних з медициною, в англійській та португальській Вікіпедії». Як бачимо, дослідження зорієнтоване на працівників сфери охорони здоров’я, може наштовхнути на аналогічні аналізи статей із різних сфер життя соціуму, на порівняння дописів у різних мовних розділах Вікіпедії. Інші зарубіжні дослідники [1; 16] діляться власним досвідом занять з опертям на матеріали Вікіпедії, дають рекомендації.

За даними ЮНЕСКО, у світі існує близько 6000 мов, 43% з них знаходяться під загрозою зникнення. На думку фахівців, це трапляється тоді, коли мову перестають вживати та вивчати понад 30% носіїв мови. Лише в Європі небезпека загрожує 30 мовам, а 13 із них перебувають на межі зникнення. Серед них – і деякі мови студентів, які приїхали на навчання до України.

Цього року ми започаткували вікіурок, присвячений Міжнародному дню рідної мови, який світова спільнота відзначає 21 лютого. Цей День було встановлено в листопаді 1999 року на XXX сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО з метою захисту мовної й культурної багатоманітності. Історія Дня має трагічний початок. 21 лютого 1952 року у Бангладеш (Східний Пакистан) влада жорстоко придушила протести (переважно студентські) проти урядової заборони на використання в країні своєї рідної – бенгальської – мови. Після проголошення незалежності Бангладеш у 1971 році, цей день відзначають в країні як день мучеників, вшановуючи пам’ять загиблих за рідну мову. Саме на пропозицію цієї країни ЮНЕСКО і проголосила 21 лютого Міжнародним днем рідної мови. В деяких країнах це – робочий день.

На розвиток культурнознавчої компетентності студентів були спрямовані дотекстові запитання вступного тексту: – Хто виступив на захист рідної мови в Бангладеш? – Хто встановив свято – День рідної мови? – Які події передували цьому? – Коли зникає мова? Як Ви ставитеся до проблеми зникнення мов у світі?

В інтернаціональному студентському середовищі ця інформація спонукає до роздумів щодо стану рідної мови в різних країнах. Допомогають цьому мовні розділи Вікіпедії – їх понад 300 (за іншими джерелами – майже 300). Структурно статті цих розділів створено за одними шаблонами Це

полегшує заняття із залученням вікіпедій рідними мовами студентів, котрі проходять з інтересом, є пізнавальними і, на нашу думку, корисними. У переліку мовних розділів Вікіпедії, природно, є всі офіційні мови ООН (англійська, арабська, іспанська, китайська, російська, французька) та мови, що мають понад 20 мільйонів мовців, за винятком себуанської, шведської і в'єтнамської. Ці три мовні розділи вважаються «ботопедіями», переважна більшість статей у них згенерована «ботами» - програмними інструментами самої Вікіпедії. У шведській Вікіпедії «статей-ботостабів» 78%, а в себуанській і в'єтнамській (це мови, що поширені на Філіппінах) – 99% і 91% відповідно [5; 6].

Найстаріша і найбільша – англійська Вікіпедія. Англійська Вікіпедія – розділ Вікіпедії англійською мовою – відкрита 15 січня 2001 року. Вона була першою «вільною енциклопедією» в Мережі. Це найбільший розділ Вікіпедії у світі – 23 січня 2020 року англійська Вікіпедія перетнула рубіж у шість мільйонів статей. Спільнота англійськомовного розділу Вікіпедії із вересня 2009 до початку 2015 року намагалася вгадати, коли буде написана шестимільйонна стаття. Перемогу здобув прогноз користувача (чи користувачки) MercutioWoodrose, зроблений у лютому 2014-го [6]. Стаття про Марію Елайз Тернер Лаудер – вчительку канадської школи, мовознавицю, поетесу, філософиню, музикантку-аматорку, меценатку та мандрівницю XIX століття стала шестимільйонною в англійській Вікіпедії. Її створено 23 січня о 18 годині 59 хвилин за всесвітнім координованим часом (UTC, 20:59 за Києвом) адміністраторкою англійської Вікіпедії Розі Стівенсон-Гутнайт, яка дописує до вільної енциклопедії під нікнеймом Rosiestep [6]. Найближчими конкурентами англійської Вікіпедії є себуанська (5 378 615 статей), шведська (3 739 468), німецька (2 389 264) і французька (2 174 032). Ще 11 Вікіпедій (нідерландська, російська, італійська, іспанська, польська, в'єтнамська, японська, китайська, арабська, португальська) мають 1 000 000+ статей.

Наразі українські вікіпедисти відзначають знаменну подію : в ніч з 22 на 23 березня 2020 року у розділі українською з'явилася 1 000 000 стаття, а відтак українська он-лайн енциклопедія увійшла в зону розділів-мільйонників і стала 17-ю Вільною енциклопедією-мільйонником. Вона перебуває на 11-му місці серед європейських вікіпедій та на 3-му місці серед вікіпедій слов'янськими мовами. Для українського енциклопедичного процесу мільйон гасел – явище безпрецедентне. Таких показників не мала жодна енциклопедія українською мовою за всю історію [5; 6].

Ювілейною стала стаття «Одетта (співачка)» про американську громадську активістку та співачку у жанрі фолк і блюз. Автор статті - Олег Куц, учитель із Кременчука, який викладає зарубіжну літературу в ліцеї та у коледжі. Він приєднався до української Вікіпедії у квітні 2016 року після відвідування тренінгу з редагування Вікіпедії для педагогів , і зараз є активним дописувачем. Пише, в основному, про мистецтво та краєзнавство.

На думку інших спостерігачів – ювілейною є стаття «Катедральний собор святого Петра» в Регенсбурзі (Німеччина), яка з'явилася у Вільній енциклопедії в ту ж мить. Автор кількох статей, котрі могли б стати ювілейними, – дописувач з ніком MaryankoD. Він з інтервалом в декілька секунд поставив кілька статей. Собор розташований в історичному центрі Регенсбурга, що належить до спадщини ЮНЕСКО. Тут чимало споруд, котрі є свідками культурно-торговельних контактів Регенсбурга і давнього Києва

Українська Вікіпедія – українськомовний розділ Вікіпедії багатомовного інтернет-проєкту зі створення вікі-енциклопедії, яку може редагувати кожний охочий користувач інтернету. Станом на 20 березня 2020 року мала 497 980 зареєстрованих користувачів, 46 адміністраторів [5; 6]. Загальна кількість сторінок в українській Вікіпедії – 3 092 604, редагувань – 27 414 759, завантажених файлів – 104 399. Глибина (рівень розвитку мовного розділу) української Вікіпедії середня і становить 39 пунктів.

Для порівняння пропонуємо таблицю, котрі студенти мають заповнити (доповнити) за зразком й прокоментувати. Цікаво, що інформація про мовні розділи створена за одним шаблоном і постійно оновлюється (дані за: 20 березня 2020 року).

Залучення мовних розділів Вікіпедії сприяє розвитку культурної пам'яті студентів, через культурознавчу тему зручно працювати «навколо», наприклад, теми «Числівник». У такий спосіб ми розвиваємо соціокультурну і мовну компетентності студентів: Скільки мов існує в світі? – Коли було встановлено День рідної мови? Який мовний розділ вікіпедії «найстаріший»? Коли його було створено? Скільки йому років? Скільки статей нараховує найстаріший мовний розділ Вікіпедії? Скільки статей містить розділ Вікіпедії Вашою рідною мовою? Коли було створено Вікіпедію Вашою рідною мовою?

Таблиця 1.

Інформація про мовні розділи Вікіпедії

<i>Мовний розділ Вікіпедії</i>	<i>Дата створення</i>	<i>Кількість статей</i>	<i>Кількість редагувань</i>	<i>Загальна кількість сторінок</i>	<i>Скільки років цій Вікіпедії, на 2020 р.</i>	<i>Кількість користувачів</i>
Англійська Вікіпедія Творець: Джиммі Вейлз, Ларрі Сенгер	15 січня 2001 року	6 016 986	936 801 815	49 650 061	19 років	38 351 950
Українська Вікіпедія	30 січня 2004 р.				16 років	
Вікіпедія Вашою рідною мовою						
Мовний розділ Вікіпедії, який Вас цікавить найбільше						

Як зазначають українські дослідники [5; 6; 27], на розвиток вільних енциклопедій часто впливають різноманітні чинники, зокрема, й політичні. Приміром, на зростання числа статей китайської і турецької Вікіпедій вплинули блокування на законодавчому рівні (у Туреччині, до речі, доступ до Вікіпедії після понад дворічного блокування було відновлено лише в ніч з 15 на 16 січня цього року згідно з рішенням Конституційного суду країни). У Румунії та Росії на розвиток мовних сегментів негативно впливає урядова пропаганда. Українська Вікіпедія не обмежена ні законодавством, ні будь-якою негативною пропагандою. Тільки за 2019 рік її відвідуваність зросла на 17%. Розділ вільної енциклопедії українською має високий авторитет і всебічну підтримку в Україні від часу створення. За показником “вікіпедійної пасіонарності” (кількість активних редакторів Вікіпедії на мільйон мовців) українці посідають почесне п’яте місце у світі, поступаючись лише німцям, японцям, італійцям і полякам. 30 січня українські редактори Вікіпедії відзначили 16-річчя найбільшої в історії України енциклопедії.

Для розвитку соціокультурної компетентності пропонуємо й інші запитання: Що ви знаєте про україномовну Вікіпедію? Чи є статті у Вікіпедії рідною мовою про Україну? Про Київ? Про Ваш Університет? Які статті у Вікіпедії ви читаете? та ін. Нагадаємо принагідно, що День української мови відзначається у листопаді, тож на занятті з української мови в групах вітчизняних студентів також доцільно провести вікіурок з опертям на мовні розділи Вікіпедії або запросити їх взяти участь у тематичних Тижнях, Місячниках Вікіпедії.

Свєген Букет у статті «Що таке Вікіпедія?» [6] зазначав: У грудні 2013 року ЮНЕСКО означило Вікіпедію як “символ епохи взаємодії, в яку ми живемо, і це не просто інструмент, це втілення мрії, настільки ж древньої, як людський інтелект і зібрання Олександрійської бібліотеки”. 22 жовтня 2014 року в польському місті Слубіце був відкритий перший в світі пам’ятник Вікіпедії. 15 січня 2016 року на концерті, присвяченому 15-річчю Вікіпедії у Києві, український композитор Андрій Бондаренко презентував створений ним “Гімн Вікіпедії”, а у травні 2017-го ізраїльський автор і виконавець Ханан Бен-Арі випустив сингл із назвою “Вікіпедія”.

Блок професійно орієнтованих запитань орієнтує на розвиток професійної компетентності: Чи звертаєтесь ви до Вікіпедії при вивченні текстів з навчальних дисциплін? Які то дисципліни? Чи порівнюєте ви статті в англійській, українській вікіпедіях? Чи звертаєтесь ви до латиномовної вікіпедії при підготовці до занять з латинської мови?

Заняття-вікіуроки із знайомства з розділами Вікіпедії різними мовами ми розглядаємо як вступне, адже освітні можливості Вікіпедії практично безмежні – їх можна залучати для розвитку мовної компетенції при вивченні мов (і не тільки української, англійської, латинської), для

формування предметної компетенції – при вивченні навчальних дисциплін фахового спрямування, фахової термінології, для розширення культурної пам'яті й інтернаціонального виховання.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Отже, у пропонованому дослідженні ми схарактеризували освітні можливості Вікіпедії; простежили особливості використання її мовних розділів в освітньому процесі; звернули увагу на різні типи вікіуроків; запропонували новий тип вікіуроків на заняттях з української мови у негуманітарних вишах й вікіурок до Дня рідної мови в аудиторії іноземців, котрі вивчають українську мову. Дослідження засвідчило, що освітня діяльність із залученням Вікіпедії розвиває у студентів медіакомпетентність і критичне мислення, дає педагогам розуміння того, як медіатексти – частина щоденного життя – допомагають пізнавати довкілля й інформаційно насичене навколишнє середовище, впливати на рівень медіакультури і студента, і викладача. Педагог, занурений у вікісередовище, підвищує рівень медіакомпетентності – і своєї, і студентської, допомагає студентам оволодівати навиками вивчення, аналізу, інтерпретації текстів, умінням створювати самостійний вікіпродукт.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Hoffmann S. Wikipedia in teaching: improving autonomy in research, critical sense, and collaborative abilities in students, making them contribute to the free encyclopedia. URL: <http://maidanmuseum.org/uk/node/922> (дата звернення 15.01.2020)
2. Onkovych G. New in media education: wikididactics // The Fifth European Conference on Information Literacy (ECIL)/ September 18th-21st, 2017, Saint-Malo, France. Abstracts. Editors: Sonja Špiranec, Serap Kurbanoglu, Joumana Boustany, Esther Grassian, Diane Mizrahi, Lorie Roy, Denis Kos Publisher: Information Literacy Association (InLitAs). P.250. URL: <http://ecil2017.ilconf.org/wp-content/uploads/sites/6/2017/09/ECIL-2017-Book-of-abstracts.pdf> (дата звернення 15.01.2020)
3. Бак С. Реалізація принципу метапредметності за допомогою вікіпроектів під час викладання зарубіжної літератури/ Інформаційний збірник для директора школи та завідувача дитячого садка, 2018. Ч. 2 (71). С. 84–89.
4. Білецький В, Бондаренко А. Роль Вікіпедії та її сестринських проектів у розвитку україністики. 8 Конгрес МАУ. Українознавство. Освіта, 2013. С. 40–52.
5. Бондаренко А. Українській Вікіпедії – 16 років: про що найбільше читають. URL: <https://uain.press/blogs/ukrayinskij-vikipediyi-16-rokiv-pro-shho-najbilshe-chytayut-1164771?fbclid=IwAR2hSfz-L1j7SxNyQysfkSRiLR634sgO1zRt7gnvUMiybDUzXuT4hxLp-aQ> (дата звернення 15.01.2020)
6. Букет Є. Найбільша енциклопедія за всю історію. URL: https://uain.press/blogs/najbilsha-entsyklopediya-za-vsyu-istoriyu-1159455?fbclid=IwAR2Y-1qbR3IcbvYXY4638b89xxwOr_VEvEjK4383lhjudpdYcWuXyBW8U; Що таке Вікіпедія? URL: https://uain.press/blogs/yevgen-buket-shho-take-vikipediya-659919?fbclid=IwAR3gaA6jfwDwd5YZ9J_3UL7SX3jW43ekeR8yGWfZt9ZsR3O02nPeV51a9CU (дата звернення 15.01.2020)
7. Вікідидактика. Київ, 2016. URL: <https://www.facebook.com/groups/1796426670616724/> (дата звернення 15.01.2020)
8. Домінгес Г., Тейшейра Лопес. К. Characterizing and comparing Portuguese and English Wikipedia medicine // <https://www.researchgate.net/publication/333063606> (дата звернення 15.01.2020)
9. Дячок С. Вікіпроекти як форма виховання. Інформаційний збірник для директора школи та завідувача дитячим садочком. РА "Освіта України", 2017. № 8. С. 69–73.
10. Кодола В. І. Вікіпедія в школі. Від медіаграмотності до медіакультури: стратегії, проблеми, перспективи: тези доповідей Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (м. Миколаїв, 27 квітня 2016 року). Миколаїв: ОІППО, 2016. С. 37–40.
11. Кодола В. Вікіпроекти в школі – шлях до нової освіти. Інформаційний збірник для директора школи та завідувача дитячого садка, 2018. № 2 (71). С. 46–51.
12. Кодола В. Технологія проведення вікіуроку. Інформаційний збірник для директора школи та завідувача дитячого садка, 2018. № 2 (71). С. 52–56.
13. Куц О. Знайомство з Вікіпедією. Авторські заняття від медіапедагогів-лідерів: медіаосвітні практики в позакласній роботі учнів 5–7 класів / О. Волошенюк, І. Іванюк, О. Куц, Г. Шевченко. За ред. В. Іванова, О. Волошенюк. К.: ЦВП, АУП, 2017. С. 20–33.
14. Куц О. Створення статей у Вікіпедії як форма самостійної роботи з учнями / Всесвітня література, 2017. № 3. С. 20–25.
15. Куц О. Упровадження Освітньої програми Вікіпедії в ліцеї «ПОЛІТ». Збірник статей П'ятої міжнародної науково-методичної конференції «Практична медіаграмотність: міжнародний досвід та українські перспективи». К.: Центр Вільної Преси, Акад. української преси, 2017. С. 205–393.
16. Махоні Е. Vicipedia Latina: Енциклопедія та співтовариство. The Classical Outlook, vol. 90. 3. 2015. pp. 68–90.
17. Національний медіаосвітній глосарій / Укл. Г. В. Онкович, В. Я. Карачун, Ю. Г. Карачун. Миколаїв: ОІППО, 2016. 120 с.

18. Онкович Г. В. Вікідидактика як інновація у мовній підготовці студентів. Збірник «Інновації та традиції у мовній підготовці студентів»: тези доповідей міжн.науково-практичного семінару. Х.: ХНУБА, 2017. С. 194–198.
19. Онкович Г. В., Онкович А. Д. Вікідидактика: формування і розвиток у системі професійної освіти. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки. Житомир: Вид-во Євенок О. О., 2017. Вип. 2 (88). С. 208–212.
20. Онкович Г. В. Нове в медіаосвіті: вікідидактика. Актуальні дослідження в соціальній сфері: матеріали десятої міжн. науково-практичної конференції (м. Одеса, 17 листопада 2017 р.) / гол. ред. В. В. Корнєшук. Одеса: ФОП Бондаренко М.О., 2017. С. 146–148.
21. Онкович Г. В. Новітні терміни медіаосвіти та медіадидактики. Лінгвістика. Лінгвокультурологія. Кроскультурна і міжкультурно комунікація: проблеми, питання, рішення. Дніпро, ДНУ ім.Олеси Гончара, 2018. № 12. Частина 2. С. 277–291.
22. Онкович Г. В., Онкович А. Д. Нове в медіаосвіті: вікідидактика. Мова і культура «Науковий журнал». К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. Вип. 19. Т. V (185). С. 249–260.
23. Онкович Г. В., Онкович А. Д., Редько-Шпак Л. Вікідидактика: латиномовна Вікіпедія на заняттях з латинської мови у вищій школі/ Інновації та традиції у мовній підготовці іноземних студентів: тези доповідей міжнародного науково-практичного семінару. Х.: Вид-во Іванченка І, 2019. С. 276–282.
24. Онкович Г., Онкович А., Редько-Шпак Л. Вікідидактика: Vicipedia Latina Латинськомовна Вікіпедія на заняттях з латинської мови у вищій школі / Соцікомунікативний простір України: історія та сьогодення: зб. матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції до 125-річчя від дня народження М.Т. Рильського (Київ, 20-21 лютого, 2020 р.). Київ: Міленіум, 2020. С. 114–115.
25. Онкович Г. Вікідидактика та її технології в системі відкритої освіти/ Донецький вісник Наукового товариства ім. Шевченка. Донецьк-Маріуполь-Покровськ: НТШ, 2018. С. 200–237.
26. Освітня програма Вікіпедії. Ідеї (2018). URL: [https://ua.wikimedia.org/wiki/%D0%9E%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%8F_%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0_%D0%\(дата звернення 15.01.2020\)](https://ua.wikimedia.org/wiki/%D0%9E%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%8F_%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0_%D0%(дата звернення 15.01.2020))
27. Пероганич Ю. Урок редагування Вікіпедії: слайд-шоу та відеозапис. 2012. URL: <https://bit.ly/2xIxXoX> (дата звернення 15.01.2020)

REFERENCES

1. Hoffmann, S. (2016). Wikipedia in teaching: improving autonomy in research, critical sense, and collaborative abilities in students, making them contribute to the free encyclopedia. URL: <http://maidanmuseum.org/uk/node/922> [in English].
2. Onkovych, G. (2017). New in media education: wikididactics. The Fifth European Conference on Information Literacy (ECIL)/ September 18th-21st, 2017, Saint-Malo, France. Abstracts. Editors: Sonja Špiranec, Serap Kurbanoglu, Joumana Boustany, Esther Grassian, Diane Mizrachi, Lorie Roy, Denis Kos Publisher: Information Literacy Association (InLitAs). URL: <http://ecil2017.ilconf.org/wp-content/uploads/sites/6/2017/09/ECIL-2017-Book-of-abstracts.pdf> [in English].
3. Bak, Svitlana (2018). Realizacija pryncypu metapredmetnosti za dopomogou vikiproektiv pid chas vykladannja zarubizhnoji literatury. «Informacijnyj zbirnyk dlja dyrektora shkoly ta zaviduvacha dytjachogo sadka», 2 (71), 84–89. [in Ukrainian].
4. Bilec'kyj, Volodymyr, & Bondarenko, Andrij (2013). Rol' Vikipediji ta jiji sestryns'kyh proektiv u rozvytku ukrajinstyky. 8 Kongres MAU. Ukrajinoznavstvo. Osvita, 40–52. [in Ukrainian].
5. Bondarenko, A. Ukrajins'kij Vikipediji – 16 rokiv: pro scho najbil'she chytajut'. URL: <https://uain.press/blogs/ukrayinskij-vikipediji-16-rokiv-pro-shho-najbilshe-chytajut-1164771?fbclid=IwAR2hSfz-L1j7SxNyQysfkSRiLR634sgO1zRt7gnvUMiybDUzXuT4hxLp-aQ> (data zvernennja 15.01.2020) [in Ukrainian].
6. Buket, Je. Najbil'sha encyklopedija za vsju istoriju. URL: https://uain.press/blogs/najbilsha-entsyklopediya-za-vsyu-istoriju-1159455?fbclid=IwAR2Y-1qBR3IcbvYXY4638b89xxw Or_VEvEjK4383lhjudpdYcWuXyBW8U;Scho take Vikipedija? URL: // https://uain.press/blogs/yevgen-buket-shho-take-vikipedija-659919?fbclid=IwAR3gaA6jfwDwd5YZ9J_3UL7SX3jW43eke R8yGWfZt9ZsR3O02nPeV51a9CU (data zvernennja 15.01.2020) [in Ukrainian].
7. Vikidydaktyka (2016). Kyjiv. URL: <https://www.facebook.com/groups/1796426670616724/> (data zvernennja 15.01.2020) [in Ukrainian].
8. Dominges, G., & Tejsheira Lopes, K. Characterizing and comparing Portuguese and English Wikipedia medicine //https://www.researchgate.net/publication/333063606 (data zvernennja 15.01.2020) [in English].
9. Djachok, S. (2017). Vikiproekty jak forma vyhovannja. Informacijnyj zbirnyk dlja dyrektora shkoly ta zavidujuchogo dytjachym sadochkom. RA «Osvita Ukrainy», 8, 69–73 [in Ukrainian].

10. Kodola, V. I. (2016). Vikipedija v shkoli. «Vid mediagramotnosti do mediakul'tury: strategiji, problemy, perspektyvy»: tezy dopovidej Mizhnarodnoji naukovopraktychnoji Internet-konferenciji (m. Mykolajiv, 27 kvitnja 2016 roku). Mykolajiv: OIPPO, 37–40 [in Ukrainian].
11. Kodola, V. (2018). Vikiproekty v shkoli – shljah do novoji osvity. «Informacijnyj zbirnyk dlja dyrektora shkoly ta zaviduvacha dytjachogo sadka», 2 (71), 46–51. [in Ukrainian].
12. Kodola, V. (2018). Tehnologija provedennja vikiuroku. «Informacijnyj zbirnyk dlja dyrektora shkoly ta zaviduvacha dytjachogo sadka», 2 (71), 52–56. [in Ukrainian].
13. Kusch, O. (2017). Znajomstvo z Vikipedijeju. Avtors'ki zanjattja vid mediapedagogiv-lideriv: mediaosvitni praktyky v pozaklasnij roboti uchniv 5–7 klasiv /O. Voloshenjuk, I. Ivanjuk, O. Kusch, G. Shevchenko. Za red. V. Ivanova, O. Voloshenjuk. K.: CVP, AUP, 20–33. [in Ukrainian].
14. Kusch, O. (2017). Stvorennja statej u Vikipediji jak forma samostijnoji roboty z uchnjamy. «Vsesvitnja literatura», 3, 20–25. [in Ukrainian].
15. Kusch, O. (2017). Uprovadzhennja Osvitn'oji programy Vikipediji v liceji «POLIT». Zbirnyk statej P'jatoji mizhnarodnoji naukovometodychnoji konferenciji «Praktychna mediagramotnist': mizhnarodnyj dosvid ta ukrajins'ki perspektyvy». K.: Centr Vil'noji Presy, Akad. ukrajins'koji presy, 205–393. [in Ukrainian].
16. Mahoni, E. (2015). Vikipedia Latina: Encyklopedija ta spivtovarystvo. The Classical Outlook, 90, 3, 68–90. [in English]
17. Onkovych, G. V., Karachun, V. Ja., & Karachun, Ju. G. (Eds.) (2016). Nacional'nyj mediaosvitnij glosarij. Mykolajiv: OIPPO [in Ukrainian].
18. Onkovych, G. V. (2017). Vikidydaktyka jak innovacija u movnij pidgotovci studentiv. Zbirnyk «Innovaciji ta tradycji u movnij pidgotovci studentiv»: tezy dopovidej mizhn.naukovopraktychnogo seminaru. H.: HNUBA, 194–198. [in Ukrainian].
19. Onkovych, G. V., & Onkovych A. D. (2017). Vikidydaktyka: formuvannja i rozvytok u systemi profesijnoji osvity // Visnyk Zhytomyrs'kogo derzhavnogo universytetu imeni Ivana Franka. Pedagogichni nauky. Zhytomyr: Vydvo Jevenok O. O., Vyp. 2 (88), 208–212. [in Ukrainian].
20. Onkovych, G. V. (2017). Nove v mediaosviti: vikidydaktyka. Aktual'ni doslidzhennja v social'nij sferi: materialy desjatoji mizhn. naukovopraktychnoji konferenciji (m. Odesa, 17 lystopada 2017 r.) / gol. red. V. V. Korneschuk. Odesa: FOP Bondarenko M. O., 146–148 [in Ukrainian].
21. Onkovych, G. V. (2018). Novitni terminy mediaosvity ta mediadydaktyky. Lingvistyka. Lingvokul'turologija. Kroskul'turna i mizhkul'turno komunikacija: problemy, pytannja, rishennja. Dnipro, DNU im.Olesja Gonchara, 12, 2, 277–291. [in Ukrainian].
22. Onkovych, G. V., & Onkovych A. D. (2017). Nove v mediaosviti: vikidydaktyka / Mova i kul'tura «Naukovyj zhurnal». K.: Vydavnychyj dim Dmytra Burago, 19, 5 (185), 249–260. [in Ukrainian].
23. Onkovych, G. V., Onkovych A. D., & Red'ko-Shpak L. (2019). Vikidydaktyka: latynomovna Vikipedija na zanjattjah z latyns'koji movy u vyschij shkoli/ Innovaciji ta tradycji u movnij pidgotovci inozemnyh studentiv: tezy dopovidej mizhnarodnogo naukovopraktychnogo seminaru. H.: Vydvo Ivanchenka I., 276–282. [in Ukrainian].
24. Onkovych, G., Onkovych, A., & Red'ko-Shpak, L. (2020). Vikidydaktyka: Vikipedia Latina Latyns'komovna Vikipedija na zanjattjah z latyns'koji movy u vyschij shkoli. Socikomunikatyvnyj prostir Ukrainy: istorija ta s'ogodennja: zb. materialiv Vseukrajins'koji naukovopraktychnoji konferenciji do 125-richchja vid dnja narodzhennja M.T. Ryl'skogo (Kyjiv, 20-21 ljutogo, 2020 r.). Kyjiv: Milenium, 114–115. [in Ukrainian].
25. Onkovych, G. (2018). Vikidydaktyka ta jiji tehnologiji v systemi vidkrytoji osvity. Donec'kyj visnyk Naukovogo tovarystva im. Shevchenka. Donec'k-Mariupol'-Pokrovs'k: NTSh, 200 –237. [in Ukrainian].
26. Osvitnja programa Vikipediji. Ideji (2018). URL: [https://ua.wikimedia.org/wiki/%D0%9E%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%8F_%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0_%D0%\(data_zvernennja_15.01.2020\)](https://ua.wikimedia.org/wiki/%D0%9E%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%8F_%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0_%D0%(data_zvernennja_15.01.2020)) [in Ukrainian].
27. Peroganych, Ju. (2012). Urok redaguvannja Vikipediji: slajd-shou ta videozapys. URL: <https://bit.ly/2xlXoX> (data zvernennja 15.01.2020) [in Ukrainian].